

jilnica v Zagorju ob Savi 20 K, Posojilnica v Litiji 20 K, Posojilnica v Framu 10 K, Notranjska posojilnica v Postojni 50 K, Kmetška posojilnica ljubljanske okolice 50 K in Učiteljska hranilnica in posojilnica pa 100 K.

S tem sem pri kraju s svojim kolikor mogoče natančnim poročilom; le še nekaj hočem odgovoriti. „Slovenec“ vprašuje v svoji letošnji 287. številki: „Kaj pa ima zdaj učitelstvo od denarja, nabranega za učiteljski konvikt?“ „Nič!“ odgovarja sam sebi in pristavlja: „In pri takem gospodarstvu ga bržčas tudi nikdar ne bo imelo.“

Temu odgovarjam, da imamo 87.309-65 K, ki smo jih zbrali iz lastne moči, ne da bi se „na vse grlo drli in vpili na pomoč“, kakor v „jarku ležeči človek“, s katerim nas primerja „Slovenec“. Na to vsoto je odbor ponosen in ponosno sme biti tudi vse slovensko učitelstvo, zakaj čim močnejša bo naša gospodarska organizacija, tem močnejši bomo tudi mi in tem večja bo veljava naša in našega stanu v poštenu človeški družbi. Mi vstajamo iz lastne moči in njih pa, ki nam niso naklonjeni, preletava groza pred našim vstajanjem. In učitelstvo, tisto značajno učitelstvo, ki se tudi v današnjih kritičnih časih zaveda svojega zvanja ter se dosledno in neustrašeno bori za boljše bodočnost svojo, svojih otrok in svojega stanu, si piše z lastno krvjo zgodovino svojega življenja, a ta kri bo klicala na maščevanje vse tiste, ki vzdigujejo svojo sovražno roko celo proti našemu konviktu. Odbor si je v svesti, da je z društvenim imetjem dobro gospodaril, in sicer v prosep družstva, v čast slovenskemu učitelstvu in na korist našim otrokom in sirotam! (Dolgotrajno odobravanje.)

Tovariš V. Ruš, Tajniško in blagajniško poročilo pričata, da se je odbor v polni meri zavedal svoje dolžnosti in je tudi svojo nalogo vršil z vso natančnostjo in previdnostjo. Tak delavni odbor zasluži, da mu izrečemo svoje zaupanje in priznanje. (Sprejeto z odobravanjem.)

Tovariš K e c e l j poroča v imenu pregledovalcev računov: Vsi računi in vse knjige so v najlepšem redu. Predlagam, da se izreče blagajniku absolutorij. (Sprejeto.)

Tov. Janko Žirovnik predlaga, naj se voli dosedanji odbor z vzklikom, tovariš S c h m e i d e k pa, da se volijo na isti način pregledovalci računov. (Oboje sprejeto soglasno.)

Tov. Jakob Dimnik je predlagal, da se uvedejo za pokrovitelje izkaznice v obliki diplom. Ko je tov. Gregorin predlog toplo priporočal, je bil soglasno sprejet.

Potem je zaključil tov. predsednik XVI. občni zbor.

Takoj potem se je vršil XLII. občni zbor „Deželnega slovenskega učiteljskega društva“. O tem poročamo prihodnjič.

Abstinenca — „neumnost“!

Tako me je nahrulil neki slovenski „liberalni“ inteligent, ko sem z vso vnemo zagovarjal abstinenco; nasprotno pa me je pomilovalno, da, celo nekako zasmehovalno premotril „klerikalni“ doktor, ko sem sedel pred nedavnim časom v restavraciji pri polni čaši — limonade!

Iz teh dveh dejstev sem spoznal, kako malo ve naše razumnstvo o protialkoholnem gibanju.

To je tudi vzrok, ki mi je potisnil pero v roko, da napišem par dokazov za nujno potrebo zlasti med Slovenci za tako plemenito delovanje.

Pred vsem konstatujem, da je glavni vzrok takemu pomanjkljivemu znanju o potrebi in delovanju abstinence med izobraženimi krogi posebno dejstvo, ker nimajo prilike se o tem natančneje informirati, saj je obiskovanje gostilnic večine njih mnogokratna razvada in v teh lokalih ne bero protialkoholnega mesečnika „Zlate Dobe“. V drugih listih pa tudi malo čitajo kaj podobnega.

Zato je moja misel prvič, da se naroči vsaka šola na ta list, iz katerega se lahko učitelji natančneje poučijo, po čem stremi abstenentsko delovanje.

Posebno letos je to jako potrebno, ker pijejo — zaradi pomanjkanja vina — skoro vsi vprek — žganje.

Vseh slovenskih učiteljev dolžnost je zato, da so v tem oziru skrbno na straži ter rešujejo, kjer se še kaj rešiti dá.

Žganje (alkohol) je sicer **internacionalno zlo**, ali za nas Slovence še posebe

hudo, ker nam v naših obmejnih krajih z Jerušem vlivajo v naše tamkajšnje rojake — nemško talmi-kulturo, kakor se od tam ravno zdaj čujejo žalostni glasovi po naši slovenski domovini.

Od preoblega uživanja žganja imajo po odnotnih krajih edino nemškutarški žganje-točniki dobiček, ker so s tem obogateli in zdaj tlačijo naše slovenske kmete ter jih pretvarjajo po svoji volji v nemškutarje; zakaj le trezen človek še ohrani trdno voljo v takih krajih.

Pa tudi telesno pešarod. Le pogledjmo v nekatere kraje naše divne Gorenjske in lepe zelene Štajerske. Pravil mi je znanec, ki je bival v nekem odnotnem kraju, kjer je ljudstvo vdano žganjepitju, da ni videl krepkega, visokega mladeniča ali lepo zraslega dekleta. Vsi so nekam pokvarjeni in žalostne kretnje.

Učitelji imamo res prelepo in obširno polje, da razvijemo svojo delavnost v protialkoholnem zmislu.

Stvar ne gre sicer tako hitro in gladko, kakor mi poroča neki tovariš.

Piše mi iz kraja, kjer je nastopil novo svojo službo, da je tam razvada, da vsak učenec pred odhodom z doma v šolo izpije po tri (!) male kozarčke „jeruša“. Tovariš, ki je abstinent žganja, vendar pije časih malo vina, se loti dela in kmalu pridobi vse otroke, da so se odpovedali dvema kozarčkoma na dan ali enega jim mora še pustiti za zdaj.

Prosim in rotim pred vsemi Vas vrle tovariše v obmejnih krajih slovenske domovine, da bi se zavzemali za abstinenco, zakaj s tem ne boste rešili našega naroda samo telesno, ampak tudi iz rok tamkajšnjih Nemcev in nemškutarjev.

Da naj delujemo tudi izven šole, je samobsebi umljivo, in sicer z roditeljskimi sestanki ali osebno.

Vzrimo se na našo mladino skupno z našimi kateheti, da bo uspeh gotovejši. Ako obvarujemo svoje otroke do 14. leta in potem mladeniče vsaj do 18. leta žganjarske kuge, smo lahko popolnoma zadovoljni.

Koder je ogenj za streho objel, je težko gašenje. Enako je tudi z odraslimi pijanci. Ti se bodo pač težko izpreobrili; zato pa osredotočimo svoje antialkoholno delovanje med našim bodočim narodom, zakaj mladina zdrava — zdravi tudi narod.

Kako naj delujemo v šoli, sem že parkrat poročal v „U. T.“ Omeniti hočem v sledečem le ono točko, ki sem jo letos opustil, oziroma izpremenil. Odpravil sem namreč „obljubo šolskih otrok, da se bodo zdržali uživanja o p o j n i h p i j a č i n k a j e n j a.“

Storil sem to dobro premišljeno, zakaj opazoval sem večkrat, da otroci te obljube niso sprejeli za tako resne in so jo večkrat lahko mišljeno sami ali zavedeni opustili izvrševati.

Da temu nedostatku odpomorem, sem letos obratno jaz otrokom obljubil, da bodo prejeli za svojo čednost, to je za zdržnost, lepe podobe, ki mi jih nakloni gosp. predstojnik treznostne družbe Janez Ev. Kalan v Ljubljani, ki se nanj lahko tudi drugi tovariši obrnete s tako prošnjo.

Obljubil sem dalje še zdržnikom, da jih vpišem v posebno knjigo, imenovano „Zlata knjiga Zagorske šolske občine“, ki mi bo služila obenem v statistične namene.

Mogoče je, da mi bo kateri dragih tovarišev ugovarjal gledé te uredbe, ali jaz mu vnaprej rečem: Alkohol je veliko zlo, ki nam uničuje naš narod, to moje ravnanje pa se ne da temu niti primerjati. Otroci pa morajo nekaj imeti, s čimer se morejo malo ponašati. Prav pa je, da se začne že enkrat hvaliti z m e r n o s t, saj smo itak predolgo časa „poveljevali“ sladko vince kot nekaj neobhodno potrebnega. — Jaz javno izjavljam, da se počutim izredno dobrega in sem vesel bolj kot kdaj prej, četudi sem že 10 let abstinent, v zadnjem času, to je 4 mesece sem, pa nisem pokusil niti kapljice vina. Zavezal sem se zdaj za vse svoje življenje zdržati se uživanja alkoholnih pijač, edino kot zdravilno bom še kdaj pil vino.

Toda preidimo zopet na naše mlade abstinence! Zaradi moje obljube in prepričevalnega nagovora sem jim rekel, da naj vsak sam zase sklene se zdržati alkohola in naj o svojem sklepu pove tudi staršem.

Čez en mesec na to jih pozovem, da naj vstanejo oni, ki so se zdržali in na moje veliko veselje jih je bilo več kot 3/4 otrok 5. in 6. šol. leta. Enako postopa tudi tovarišica v

II. razredu; za I. razred smo se pa odločili le na kratek in večkratni opomin in pohvalo, kar zadostuje.

Končno naj povem še nekatere posebno značilne slučaje, kako junaško se znajo braniti naši mladi abstinenti in absententke.

Starši učenca J. Č. so ga hoteli pripraviti do tega, da bi pil vino. Bilo je sredi meseca oktobra. Rečejo mu, da je mošt. Oni so namreč vedeli, da sem povedal otrokom v šoli, da smejo mošt piti tudi absententje, ker nima alkohola v sebi. Mladi navihanec pa vtakne prst v kozarec z vinom in malo pokusi, ali ko spozna prevaro, ni hotel piti.

Pohvalil sem ga za tako ravnanje, ga imenoval junaka ter stavil drugim za zgled.

Drugega dečka so zopet silili na vso moč, da naj vsaj pokusi malo vina. On se da prepovoriti, ali takoj izpljune požirek. Da sem še posebno njega pohvalil in stavil za zgled ostalim, je menda razumljivo. Neko učenko so silili piti žganje; ona je le pomočila jezik v pijačo in ga obrisala z robcem.

Daleč proč od domače vasi je grabila učenka ponavljalne šole listje. Močno jo je začelo žejeti, in oče ji panudi žganja. Ona pa ga odločno zavrne in rajša trpi žejo kakor da prelomi svojo zavezo.

Ali niso taki otroci mnogi junaki? Jaz mislim da, in le želim še mnogo enakih po vseh krajih naše domovine!

Upam pa, da taka abstinenca in tako delovanje za njo ni nikakršna neumnost, temveč najplemenitejša žrtev, kdor se hoče in more v ta namen odločiti zanjo! **A b s t i n e n t.**

Kaj je z Ročnim zapisnikom?

Kakor čujemo, raznašajo listi, ki o stvari niso pač nič poučeni, o Ročnem zapisniku popolnoma napačne vesti.

Informovali smo se in sporočamo to-le Račun Zaveze v Učit. tiskarni za razne tiskovine znaša . . . . . 860 K 59 h 20% dobiček Zavezi od Ročnega zapisnika znaša . . . . . 979 „ 76 „

Zaveza ima torej na dobrem . . . . . 119 K 17 h

Ročni zapisnik je last Učit. tiskarne, ki daje Zavezi 20% čistega dobička.

S tem je, upamo, zadeva pojasnjena in s tem je tudi dokazano, da ima od Ročnega zapisnika korist naša skupnost.

Sokolstvo v ruskih šolah.

Na Ruskem uvajajo obveznost šolskega obiskovanja. Ker pa so tudi Rusi prepričani, da je za naraščaj naroda najboljšo preskrbljeno, če je mladina vzgojena po duhu in telesu, uvedo v ljudske in višje organizovane šole tudi telovadbo, in sicer telovadbo po sokolskem sistemu. — Kako daleč je torej Rusija pod blaženo deželo Kranjsko! Tu je vsmodri deželni šolski svet prepovedal ljudskošolski in srednješolski mladini telovadbo v sokolskih telovadnicah, na Ruskem pa uvajajo v šole obvezno sokolsko telovadbo! Naši vsmodri klerikalci se ne boje samo izobrazbe, ampak boje se tudi tekme zdravih in razvitih ljudi. Najrajši bi imeli same kretene — te bi lahko vladali po mili volji! Po telesu in duhu zdrav človek ne mara v njihove krepplje.

Iz naše organizacije. Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj zboruje v petek, dne 6. prosinca 1911, v laški okoliški šoli. Začetek ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopis in društvene zadeve. 3. Podavanje tov. Četina: Kako naj vpliva šola na to, da se omeje požari povzročeni po mladini. 4. Letni poročili: a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 5. Volitev dveh pregledovalcev računov. 6. Volitev novega odbora. 7. Določitev društvenine za leto 1911. 8. Določitev knjig in časopisov, na katere se društvo v letu 1911 naroči. 9. Slučajnosti. Zborovanje se je namenoma določilo na praznik, da se ga morejo udeležiti tudi društveniki, ki so ob nedeljah zaposleni. Pridite vsi, ker so nekatere točke dnevnega reda jako važne. Na veselo snidenje! **Odbor.**

Književnost in umetnost.

Knjige „Slovenske Matice“ so izšle. Letošnji dar obsega šest knjig: 1. Letopis za l. 1910. 2. Zbornik XII. zvezek. Dr. Bogomil Vošnjak: Ustava in uprava ilirskih dežel. 3. Zabavna knjižnica: Dr. Fr. Detela: Pegam in Lambergar. 4. Knezova knjižnica: Dr. Ivan Lah, Brambovič. 5. Prevodi iz svetovnih literatur; Julij Zeyer: Jan Marija Plojhar. 6. Dr. Matko Potočnik: Vojvodina Koroška II. zvezek.

Tvrška Freytag & Berndt, Dunaj, VII. Schottenfeldgasse 63, je izdala za leto 1911 prometni zemljevid. Cena 2 K 40 v je jako nizka, če upoštevamo praktično vrednost tega zemljevida, ki obsega vse železniške postaje Avstro-Ogrske, enotirne in dvotirne železnice, brzovozne črte, poštno in avtomobilsko zveze, vse poštno postaje in medsebojno razdaljo vseh važnih prometnih točk v kilometrih. Zraven tega vsebuje zemljevid tudi koledar za leto 1911 ter je zaradi tega prikladen, da se ga v javnih lokalih, v šolah itd. obesi na steno.

Popotnik objavlja v 12. let. šte. to-le vsebino: 1. Dr. Ivan Lah: L. N. Tolstoj kot vzgojitelj. — 2. Radovan Krivic: Masaryk pedagog. — 3. Drag. Humek: Umetniška vzgoja: O modeliranju. — 4. Anton Kosi: Hvala, važno vzgojno sredstvo. — 5. Dr. K. Ozvald: Šolska občina. — 6. H. Druzovič: Naša cesarska pesem. Kako se naj poje. — 7. Jakob Zupančič: Poskušnje pri računih. — 8. Književna poročila. — 9. Razgled: Časopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Šolstvo v tujini. — Razne vesti. — Uredništvo in upravništvu sporoča naročnikom in sodručnikom ob sklepu XXXI. letnika: Završujoč 31. letnik „Popotnika“, se zahvaljujemo vsem, ki so nas pri našem podjetju kakorkoli podpirali. Predvsem gre presrečna hvala vsem našim požrtvovalnim in marljivim sodručnikom, ki so list zalagali s tečno duševno hrano in tako pripomogli, da „Popotnik“ zavzema častno mesto med avstrijskim pedagoškim časopisjem. Naj nam ostanejo naklonjeni še vbodoče v korist naše šole in na čast slovenskega učiteljsstva.

Presrečno hvalo pa smo dolžni izreči tudi vsem gmotnim podpornikom, vrlim našim odjemalcem, zlasti še — točnim plačnikom. Prosimo jih, da ostanejo podjetju zvesti tudi v prihodnjem letu in naprej ter da se blagovolijo potruditi, da nam pridobi še vsak najmanj vsaj po enega novega odbiralca in točnega plačnika.

S to prošnjo končamo svoje letošnje poslovanje, želeč vsem svojim duševnim in gmotnim podpornikom prav vesele božične praznike in srečno novo leto!

Politiški pregled.

* **Januarsko zasedanje delegacij.** Praški „Narodni Listi“ poročajo z Dunaja, da se bo začelo redno zasedanje delegacij, v katerem se bo razpravljalo o skupnem drž. proračunu za leto 1911., dne 21. januarja v Budimpešti.

* **Hrvaško-srbska akademična mladina v Inomostu za reciprociteto zagrebškega vseučilišča.** Hrvatsko-srbska akad. omladina vseučilišča v Inomostu je priredila dne 17. t. m. protestno skupščino, na kateri je bila sprejeta resolucija: Skupna hrvaška in srbska omladina, zbrana na manifestacijski skupščini v Inomostu, zahteva v soglasju z vseskupno hrvaško in srbsko omladino najodločneje nemudno in popolno priznanje izpitov in rigorozov, položenih na hrvaškem vseučilišču v Zagrebu, ter izjavlja, da bo vsako eventualno le delno rešenje tega postulata smatrala kakor žaljenje narodnega dostojanstva in atentat proti kulturnemu u zedinjenju, proti čemer bo reagirala najradikalneje. — Ta resolucija je bila brzojavnim putem javljena ministrskemu predsedniku Bienertu.

* **Nemški krščanski socialci proti škofu dr. Naglu.** „Deutsches Volksblatt“, glasilo krščanskih socialcev, prinaša jako oster članek proti dunajskemu pomožnemu škofu dr. Naglu, in sicer zaradi njegove akcije, ko je poslal vsem dunajskim srednješolskim profesorjem zaupna pisma, v katerih jih pozivlja, naj mu takoj sporoče, kake političke, oziroma verske razmere vladajo med srednješolskim dijaštvom. List pozivlja državno upravo, naj čuva svojo avtoriteto in prepreči tako samovoljno postopanje škofa Nagla. Članek navaja tudi slične slučaje iz Naglovega tržaškega škofovanja in poudarja, da je zapustil v Trstu jako slabe spomine. Pisec imenovanega članka končno zatrjuje, da se bo škof Nagl jako zmotil, če misli, da se mu bo španska smer njegove vaticanske politike tako obnesla tudi na Dunaju, kakor se mu je v Trstu. Članek je zbudil v vseh krogih velikansko senzacijo, zlasti ker se nahaja v krščansko-socialnem listu.

* **Ločitev cerkve od države na Portugalskem.** Iz Lizbone poročajo: Ministrstvo je sklenilo izvesti končno ločitev države in cerkve na Portugalskem. Od januarja naprej bodo na Portugalskem enakopravne vse veroizpovedi. Katoliška cerkev preneha biti državna cerkev. Duhovniki in škofje izgubijo vse državne pravice, in bodo postopali z njimi